

стилістичний ефект створюється поєднанням терміна із "зниженою", або лайливою, лексикою, наприклад: *Заколисав усіх блок Г, матері його кіловат-годину!* (В. Яв.).

Таким чином, терміни - це невичерпне джерело не лише поповнення літературної мови, а й створення на їхній основі художніх образів.

ПРОБЛЕМИ БІЛІНГВІЗМУ В УКРАЇНІ

Г.Рогачова (кафедра української мови НаУКМА)

Дослідження близькоспорідненої двомовності покликані до життя цілою низкою факторів, як позалінгвістичних, так і власне мовних. Суттєвим фактором є зросла потреба ефективного вирішення питань підвищення культури української мови в умовах близькоспорідненого білінгвізму. Відомо, що основним видом білінгвізму в Україні є українсько-російська двомовність. Взаємодія двох мов, як правило, виступає стимулятором спільних процесів у їхньому розвитку, що, однак, не повинно вести до нівеляції специфічних рис кожної мови. Взаємовплив української та російської мов на всіх мовних рівнях є причиною інтерференції, яка порушує норми кожної з мов.

Спостереження за спонтанним українським мовленням студентів-росіян (СР) і за спонтанним російським мовленням студентів-українців (СУ) та аналіз їхніх письмових робіт підтверджують наявність інтерференції на всіх мовних рівнях, включаючи фонетичний і синтаксичний.

Грамотичні проблеми мови часто тісно пов'язані зі спільним українсько-російським лексичним фондом.

Значно складнішим є опанування українського ділового мовлення. СР не відчувають різниці у дієслівних конструкціях типу *принять решение, резолюцию, участие; открыть окно, собрание* тощо, відтворюючи їх українською мовою.

Часто повному дублюванню підлягають синтаксичні конструкції таких типів: *Выступающий ответил на вопросы аудитории; План согласован, акт подписан; при обсуждении доклада в прошлом году*. СУ російською мовою пишуть: *Украин-*

ский язык есть один из решающих факторов... (пор. укр.: Українська мова є одним з вирішальних чинників...), а конструкцію відповідати за чинним законодавством - отвечать за действующим законодательством.

Наявність фактів, зумовлених інтерференцією, свідчить на користь того, що в умовах білінгвізму в Україні можна говорити скоріше про неповну, або неадекватну, двомовність, яка, за висловом В. А. Авроріна, полягає у тому, що процес мислення білінгва відбувається *переважно* рідною мовою або *лише* нею. Тому дедалі особливої актуальності набуває робота з питань підвищення культури мови українсько-російських білінгвів.

ІННОВАЦІЯ У РОЗРОБЦІ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ВИБІР ТИПУ ПРОГРАМИ.

С. Походня (кафедра англійської мови, НаУКМА)

Неможливо розробити повноцінну програму без усвідомлення того, які лінгвістичні та освітні теорії зумовили її еволюцію. Дотримуючись загальноприйнятої класифікації навчальних програм з англійської мови на аналітичні та синтетичні, тип А й тип Б, продукт-орієнтовані та процес-орієнтовані/всі три пари вживаються взаємозамінно/, відзначимо їх принципову різницю. Перший термін пари передбачає орієнтацію на мовну систему, другий термін пари - орієнтацію на самий процес вивчення мови. Відповідно, обрання певного типу програми означає надання переваги конкретним лінгвістичним та психолінгвістичним теоріям, педагогічним принципам та у найширшому сенсі є проєкцією освітньої політики певного типу.

Так, традиційна програма структурного типу, тісно пов'язана з граматично-прикладним методом у викладанні мови, глибоко коріниться у традиціях класичного гуманізму і є завершеним прикладом продукт-орієнтованої програми. До продукт-орієнтованих програм належать і функціонально-понятійні програми /Вілкінс, Брамфіт/, хоча вони є реалізацією принципів реконструкціонізму в освіті. Процес-орієнтовані програми/Кандлін, Брін/, які можна вважати яскравим прикладом сучасного періоду в розвитку комунікативної теорії вивчення